

№ исх: 06-3-03/569 от:
28.05.2021

**«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҚАРЖЫ НАРЫҒЫН РЕТТЕУ ЖӘНЕ
ДАМУ АГЕНТТІГІ»**

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК
МЕКЕМЕСІ

РЕСПУБЛИКАНСКОЕ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ

**«АГЕНТСТВО РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН ПО РЕГУЛИРОВАНИЮ
И РАЗВИТИЮ ФИНАНСОВОГО РЫНКА»**

А15С9Т5, Алматы қ., Көктем-3, 21-үй
тел.: +7 727 2619200, факс: +7 727 2440282
E-mail: info@finreg.kz

А15С9Т5, г. Алматы, Көктем-3, дом 21
тел.: +7 727 2619200, факс: +7 727 2440282
E-mail: info@finreg.kz

2021ж.28.05.№ 06-3-03/569

**Қазақстан Республикасының
Парламенті Мәжілісінің
депутаттары
Е.С. Бейсенбаевқа
Ю.В. Кучинскаяға
М.А. Ахметовке
А.М. Әбсеметоваға
Ю.В. Лиге**

2021 жылғы 30 сәуірдегі № ДС-171 депутаттық сауалға

Құрметті депутаттар!

Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және даму агенттігі (бұдан әрі – Агенттік) Сіздердің микроқаржылық қызметті жүзеге асыратын ұйымдарда онлайн-кредиттерді ресімдеу тәртібін идентификаттау рәсімін қатаңдату арқылы қайта қарауға қатысты сауалдарыңызды қарап, осы хатқа қосымшаға сәйкес ақпаратты жіберіп отыр.

Қосымша 2 п.

Төраға

М. Әбілқасымова

Орындаушы: Шоланбаев Д.А.,
тел.: 8 (727) 237 11 11

**«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҚАРЖЫ НАРЫҒЫН РЕТТЕУ ЖӘНЕ
ДАМУ АГЕНТТІГІ»**

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК
МЕКЕМЕСІ

А15С9Т5, Алматы қ., Көктем-3, 21-үй
тел.: +7 727 2619200, факс: +7 727 2440282
E-mail: info@finreg.kz

РЕСПУБЛИКАНСКОЕ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ

**«АГЕНТСТВО РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН ПО РЕГУЛИРОВАНИЮ
И РАЗВИТИЮ ФИНАНСОВОГО РЫНКА»**

А15С9Т5, г. Алматы, Көктем-3, дом 21
тел.: +7 727 2619200, факс: +7 727 2440282
E-mail: info@finreg.kz

28.05.2021г. № 06-3-03 /569

**Депутатам
Мажилиса Парламента
Республики Казахстан
Бейсенбаеву Е.С.
Кучинской Ю.В.
Ахметову М.А.
Абсеметовой А.М.
Ли Ю.В.**

На депутатский запрос от 30.04.2021г. № ДС-171

Уважаемые депутаты!

Агентство Республики Казахстан по регулированию и развитию финансового рынка (далее – Агентство), рассмотрев Ваш запрос касательно пересмотра порядка оформления онлайн-кредитов в организациях, осуществляющих микрофинансовую деятельность путем ужесточения процедуры идентификации, направляет информацию согласно приложению к настоящему письму.

Приложение на 2 л.

Председатель

М. Абылкасымова

Исп.: Шоланбаев Д.А.,
тел.: 8 (727) 237 11 11

*Қазақстан Республикасы
Қаржы нарығын реттеу
және дамыту агенттігінің
2021 жылғы 28 мамырдағы
№ 06-3-03/569 хатына
қосымша*

Сіздердің сауалдарыңызда сәйкес Агенттік 2020-2021 жылдары халыққа микроқаржы ұйымдары (бұдан әрі - МҚҰ) берген микрокредиттерге мониторинг жүргізіліп, олар бойынша алаяқтық белгілері анықталды.

Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің (бұдан әрі – ІІМ) ақпараты бойынша (22.05.2021 ж. № 3-3-6-40/1-10322) 2020 жылы интернет алаяқтықтың 3000 тіркелген, олар қаржы ұйымдары мен МҚҰ-дан басқа, қаржы пирамидаларының, халықтан ақшаны заңсыз инвестициялаудың және тартудың әртүрлі нысандары бар ұйымдардың қатысуымен қосымша заңсыз операцияларды қамтиды.

Агенттіктің деректері бойынша МҚҰ-ға қатысты 2020 жылы 77,9 млн. теңге сомаға немесе берілген онлайн микрокредиттердің барлық санының **0,05%** жалған микрокредиттердің **956** жағдайы анықталды, бұл ретте өткен жылдың осындай кезеңімен салыстырғанда ағымдағы жылғы 4 айда жалған микрокредиттер беру жағдайларының сан жалпы сомасы 10,6 млн теңгеге **94 жағдайға дейін 3,6 есе** төмендеді.

ІІМ-нің мәліметтері бойынша **96%** жағдайдың қылмыстық сипатта екендігін атап өтеміз және жоғалған, ұрланған, жалған жеке басын растайтын құжаттарды пайдалануға, сондай-ақ қашықтық тәсілімен микрокредиттер ресімдеу кезінде қарыз алушыларды **идентификаттаудың жеңілдетілген тәсілін** (коды бар тексеру СМС жіберу) пайдалануға байланысты.

Осыған байланысты Агенттік 2021 жылдан бастап микрокредиттермен алаяқтықты болдырмау мақсатында **тиісті қадағалау шараларын қабылдады:**

1) **2021 жылғы ақпанда** Агенттік МҚҰ-ға қатысты **электрондық цифрлық қолтаңбаның көмегімен биометриялық идентификаттаусыз не идентификаттаусыз электрондық тәсілмен микрокредиттер беруді тоқтатуға ұйғарым жасады;**

2) бұған қосымша зардап шеккен азаматтарды қорғау үшін МҚҰ алаяқтық тәсілмен алынған микрокредиттер бойынша сыйақы және айыпақы есептеуді тоқтатты, сондай-ақ кредиттік бюроға кредиттік тарихтарды түзету туралы ақпарат жіберді;

3) **2021 жылғы наурызда** Агенттік онлайн-қарыздар беруді жүзеге асыратын барлық МҚҰ-ға клиентті нақты тексеруді және оны растауды, оның деректерін өтінімде берілген деректермен салыстырып тексеруді, клиенттің нақты биометриялық деректерінің жеке басын куәландыратын құжаттарда көрсетілген деректерге сәйкес болуын қамтамасыз етуді, сондай-ақ клиенттің микрокредит алуға өз еркін білдіруін шектеуді міндеттеді.

Микрокредиттерге қатысты алаяқтыққа жол бермеу үшін жүйелік деңгейде Агенттік Басқармасының 30.04.2021 ж. №63 қаулысымен онлайн микрокредиттер беру кезінде қарыз алушыларды **идентификаттаудың жаңа**

тәртібі енгізілді. Енді онлайн микрокредит алу үшін қарыз алушыны тек идентификаттау **электрондық-цифрлық қолтаңба** арқылы не Қазақстан Республикасы Ұлттық Банктің ҚБЕО РМҚК СДАО сервисін пайдалана отырып, қарыз алушының **биометриялық өлшемдеріне** сәйкестігі немесе **нақты уақыт режимінде** қарыз алушының жеке деректері мен бейнесін **екі факторлы** тексеру арқылы жүзеге асырылуы мүмкін.

МҚҰ микрокредит беру құпиясын құрайтын ақпаратқа заңсыз қол жеткізу, оны заңсыз өзгерту, үшінші тұлғалар тарапынан заңсыз іс-әрекеттерді жүзеге асыру анықталған жағдайда, **екі жұмыс күні ішінде** осындай іс-әрекеттердің себептері мен салдарларын жою үшін шаралар қабылдауға міндетті.

Бұдан басқа, Агенттік онлайн-қарыздар бойынша алаяқтық операцияларға азаматтарды тартуға жол бермеу үшін қаржылық сауаттылықты арттыру бойынша ауқымды ақпараттық-түсіндіру жұмысы жүргізу бойынша іс-шараларды іске асырды.

Агенттіктің www.finreg.kz ресми сайтында, www.fingramota.kz сайтында алаяқтық сызбасына кірмеу үшін интернет алаяқтықтың кең таралған түрлері және азаматтар қабылдауы қажет шаралар бойынша **178** материал жарияланған.

Агенттік материалдарының, сондай-ақ Агенттік басшылығы мен мамандары ұсынған түсіндірмелердің негізінде республикалық БАҚ-та («Деловой Казахстан», «Время», «Караван», «New Times» және т.б. басылымдарда) **265** материал және **17** бейнесюжет («Хабар», «Хабар24», «Еуразия 1 арнасы», «31 арна» және т.б. телеарналарында), өңірлік БАҚ-та – **51** материал, **8** бейнесюжет жарияланды.

Түсіндірме-алдын алу іс-шараларын өткізу шеңберінде әлеуметтік желілерде (Facebook, Instagram, Telegram, Twitter, ВКонтакте, Одноклассники, YouTube) қамту ауқымы **400 мыңнан астам** қаралымды құрайтын мемлекеттік және орыс тілдерінде **168** пост/бейнероликтер жарияланды.

ҚР Бас прокуратурасымен бірлесіп, интернет алаяқтықтың алдын алу туралы **110** материал жарияланған <https://t.me/finprava> Telegram-арнасын толтыру жалғасуда.

*Приложение к письму
Агентства Республики Казахстан
по регулированию и развитию
финансового рынка
от 28.05.2021г. № 06-3-03/569*

В соответствии с Вашим запросом Агентством проведен мониторинг микрокредитов, выданных микрофинансовыми организациями (далее - МФО) населению в 2020-2021 годах, по которым были выявлены признаки мошенничества.

По информации Министерства внутренних дел Республики Казахстан (далее - МВД) (№ 3-3-6-40/1-10322 от 22.05.2021г.) в 2020 году зарегистрировано 3000 случаев интернет мошенничества, которые, помимо финансовых организаций и МФО, дополнительно включают незаконные операции с участием финансовых пирамид, организаций с различными формами незаконного инвестирования и привлечения денег от населения.

По данным Агентства в отношении МФО в 2020 году выявлено **956** случаев выдачи фиктивных микрокредитов на сумму 77,9 млн. тенге или порядка **0,05%** от всего количества выданных онлайн микрокредитов, при этом за 4 месяца т.г. по сравнению с аналогичным периодом прошлого года количество случаев выдачи фиктивных микрокредитов снизилось **в 3,6 раза до 94 случаев** на общую сумму 10,6 млн. тенге.

По данным МВД отмечаем, что **96%** случаев носят криминальный характер и связаны с использованием утерянных, похищенных, поддельных документов, удостоверяющих личность, а также связаны с использованием **упрощенного способа идентификации** заемщиков (отправки проверочного СМС с кодом) при оформлении микрокредитов дистанционным способом.

В этой связи, Агентством с начала 2021 года в целях недопущения мошенничества с микрокредитами **приняты соответствующие надзорные меры:**

1) **в феврале 2021 года** Агентством в отношении МФО **предписано прекратить** предоставление микрокредитов электронным способом **без биометрической идентификации либо идентификации с помощью электронной цифровой подписи;**

2) дополнительно для защиты пострадавших граждан, МФО по микрокредитам, полученным мошенническим способом, было приостановлено начисление вознаграждения и неустойки, а также направлена информация в кредитное бюро о корректировке кредитных историй;

3) **в марте 2021 года** Агентство обязало все МФО, осуществляющие выдачу онлайн – займов, обеспечить фактическую проверку и подтверждение подлинности клиента, сверку его данных с данными, указанными в заявке, соответствие фактических биометрических данных клиента данным, указанным в документах, удостоверяющих личность, а также фиксировать волеизъявление клиента на получение микрокредита.

На системном уровне для недопущения мошенничества с микрокредитами постановлением Правления Агентства от 30.04.2021г. №63 введен **новый порядок идентификации** заемщиков при выдаче онлайн микрокредитов. Теперь для получения онлайн микрокредита идентификация заемщика может быть осуществлена только посредством **электронной цифровой подписи** либо соответствия **биометрическим параметрам** заемщика с использованием сервиса ЦОИД РГКП КЦМР Национального Банка Республики Казахстан или **двухфакторной проверки** персональных данных и изображения заемщика **в режиме реального времени**.

МФО обязаны в случае обнаружения несанкционированного доступа к информации, составляющей тайну предоставления микрокредита, ее несанкционированного изменения, осуществления несанкционированных действий со стороны третьих лиц, **в течение двух рабочих дней** принимать меры для устранения причин и последствий таких действий.

Кроме этого, Агентством для недопущения вовлечения граждан в мошеннические операции по онлайн - займам реализованы мероприятия по проведению масштабной информационно-разъяснительной работы по повышению финансовой грамотности.

На официальном сайте Агентства www.finreg.kz, сайте www.fingramota.kz опубликовано **178** материалов по распространенным видам интернет мошенничества и мерам, необходимым для принятия гражданами, чтобы не быть вовлеченным в мошенническую схему.

На основе материалов Агентства, а также комментариев, представленных руководством и специалистами Агентства в республиканских СМИ, опубликовано **265** материалов (в изданиях «Деловой Казахстан», «Время», «Караван», «New Times» и др.) и **17** видеосюжетов (на телеканалах «Хабар», «Хабар24», «1 канал Евразия», «31 канал» и др.), в региональных СМИ – **51** материал, **8** видеосюжетов.

В рамках проводимых разъяснительно-профилактических мероприятий в социальных сетях (Facebook, Instagram, Telegram, Twitter, ВКонтакте, Одноклассники, YouTube) размещено **168** постов/видеороликов на государственном и русском языках с суммарным охватом свыше **400 тыс.** просмотров.

Совместно с Генеральной прокуратурой РК продолжается наполнение Telegram-канала <https://t.me/finprava>, на котором опубликовано **110** материалов по предупреждению интернет мошенничества.